

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 4430 від 26.11.2020
Президент України

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо соціальної підтримки платників податків на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-Co V-2»

У законопроекті шляхом внесення змін до Податкового кодексу України, з метою реалізації соціальної підтримки платників податків, що передбачена проектом Закону України «Про соціальну підтримку застрахованих осіб та суб'єктів господарювання на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (реєстр. № 4429 від 26.11.2020; далі – проект реєстр. № 4429), пропонується:

збільшити загальну суму податкового боргу платника податків з 60 до 180 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, при якій податкова вимога не надсилається (не вручається), а заходи, спрямовані на погашення (стягнення) податкового боргу, не застосовуються (аналогічні умови встановлено й для податкової застави);

не оподатковувати доходи фізичних та юридичних осіб, зокрема, платників єдиного податку у вигляді одноразової матеріальної допомоги або компенсації, отриманих відповідно до проекту реєстр. № 4429, а також суми пені та штрафів, нараховані на ці суми недоїмки, списаних деяких штрафних санкцій і пені, податкового боргу;

відстрочити до 29 грудня 2021 року податковий борг платників податків – фізичних осіб, у тому числі, самозайнятих осіб, який у загальній сумі не перевищує 6800 грн., що обліковувалася за такими платниками податків станом на 1 грудня 2020 року;

списати штрафні санкції та пеню, нараховані на податковий борг, що виник станом на 1 листопада 2020 року, за умови повної сплати такого податкового боргу та поточних податкових зобов'язань протягом 6 місяців з дня набрання чинності проектом реєстр. № 4429;

списати податковий борг (у тому числі, штрафні санкції і пеню) платників податків, що не перевищує 3060 грн., що обліковувався станом на 1 листопада 2020 року;

звільнити платників єдиного податку першої групи від сплати єдиного податку на період рудень 2020 року - травень 2021 року.

Крім того, у зв'язку із вказаними змінами пропонуються відповідні зміни до законів України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», «Про виконавче провадження».

Головне управління, розглянувши проект у стислий термін, вважає за доцільне зауважити наступне.

Щодо змін до Податкового кодексу України (далі – ПК)

1. Виникає питання щодо доцільності доповнення ПК новим пп. 19¹.1.10¹ п. 19¹.1 ст. 19¹, за яким контролюючі органи формують Реєстр набувачів одноразової компенсації суб'єктам господарювання витрат, понесених за сплату єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за найманих осіб, оскільки виплата вказаних компенсацій не стосується питань оподаткування, а тому, з точки зору системності викладення нормативних положень, відповідні приписи, на наш погляд, некоректно вміщувати саме у тексті ПК.

Крім того, за своїм змістом пропоновані виплати, згідно із проектом реєстр. № 4429, мають тимчасовий характер, а тому відповідні зміни некоректно викладати в основному тексті ПК.

2. Виглядає дискусійною пропозиція оновленого п. 59.1 ст. 59 ПК, згідно з яким збільшується загальна сума податкового боргу платника податків з 60 до 180 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (з 1020 до 3060 грн.), при яких податкова вимога не надсилається (не вручається), а заходи, спрямовані на погашення (стягнення) податкового боргу, не застосовуються (аналогічні умови встановлено й для податкової застави (оновлений п. 89.2 ст. 89 ПК)). Оскільки вказана норма пропонується як норма постійної дії, це може призвести до зростання сумарного податкового боргу платників податків та, як наслідок, негативно вплинути на обсяги бюджетних находжень. Також зауважимо, що у супровідних до проекту документах відсутнє належне обґрунтування пропонованого трикратного зростання вказаного розміру.

Крім того, положення щодо строків давності (нове речення абз. 3 вказаного п. 59.1), на наш погляд, коректніше викладати в цілому у ст. 102 ПК, яка регулює питання строків давності та їх застосування.

3. Не заперечуючи щодо пропозицій нових п.п. 15, 16 підрозділу 1 розділу XX ПК, згідно з якими звільняються від оподаткування податком на доходи фізичних осіб доходи «у вигляді одноразової матеріальної допомоги застрахованим особам ...», водночас, звертаємо увагу, що згідно із чинним пп. 165.1.1 п. 165.1 ст. 165 ПК «сума державної та соціальної матеріальної допомоги, державної допомоги, компенсацій (включаючи грошові компенсації особам з інвалідністю, на дітей з інвалідністю при реалізації

індивідуальних програм реабілітації осіб з інвалідністю, суми допомоги по вагітності та пологах), винагород і страхових виплат, які отримує платник податку з бюджетів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування та у формі фінансової допомоги особам з інвалідністю з Фонду соціального захисту інвалідів згідно із законом, у тому числі (але не виключно) ...» не оподатковується.

Крім того, викликає застереження формулювання «... застрахованим особам, які *можуть* втратити доходи ...», оскільки за змістом норми йдеться про виплату конкретної допомоги конкретним особам, відповідно до проекту реєстр. № 4429.

4. За змістом нових п. 16 підрозділу 1, п. 54 підрозділу 4, п.п. 6, 7 підрозділу 8 розділу XX ПК, а також проекту реєстр. № 4429, по суті, йдеться про виплату суб'єктам господарювання матеріальної допомоги *за найманих працівників*, які, на наш погляд, мають цільовий характер. При цьому, звертаємо увагу на те, що у проекті не передбачено правових наслідків для відповідних суб'єктів господарювання у випадку нецільового використання таких коштів.

5. Відповідно до нового п. 1² підрозділу 10 розділу XX ПК пропонується відстрочити до 29 грудня 2021 року податковий борг платників податків – фізичних осіб, у тому числі, самозайнятих осіб, який у загальній сумі не перевищує 6800 грн., що обліковувалася за такими платниками податків станом на 1 грудня 2020 року. У цілому не заперечуючи щодо вказаної пропозиції, разом із тим, викликає застереження її поширення на будь-яких фізичних осіб, а не лише на тих платників податків, які реально потребують державної підтримки в умовах карантину, (зокрема, тих, що на сьогодні втратили доходи з об'єктивних причин), тобто, пропонована норма поширюватиметься і на несумлінних платників податків (аналогічне застереження стосується й нових п.п. 2³, 2⁴, 52⁹ цього ж підрозділу). Також звертаємо увагу на те, що у проекті відсутнє належне обґрунтування граничного розміру боргу, щодо якого пропонується відстрочка, період, на який вона запроваджується, та дата, на яку «формується» борг, – *1 грудня 2020 року*, оскільки це може призвести до умисного формування боргу фізичними особами.

Враховуючи, що пропонована норма стосується оподаткування доходів фізичних осіб, її слід викладати у підрозділі 1 розділу XX ПК.

6. Потребує обґрунтування пропонована у новому п. 2⁴ підрозділу 10 розділу XX ПК пропозиція щодо списання податкового боргу, адже, на наш погляд, вона не повною мірою відповідає принципу загальності оподаткування, який передбачає, що кожна особа зобов'язана сплачувати встановлені ПК, законами з питань митної справи податки та збори, платником яких вона є згідно з положеннями ПК (пп. 4.1.1 п. 4.1 ст. 4 ПК), та, зокрема, встановлює нерівні умови для сумлінних платників податків та боржників. Крім того, у супровідних до проекту документах відсутнє належне обґрунтування пропонованої суми – 3060 гривень.

Положення абз. 8 вказаного п. 2⁴ не належать до предмету регулювання ПК, адже стосуються підстав закінчення виконавчих проваджень.

7. Не заперечуючи у цілому щодо можливості звільнення від сплати єдиного податку платників єдиного податку 1 групи (новий п. 52⁹ підрозділу 10 розділу XX ПК), водночас, зауважимо, що запропонована норма призведе до зменшення надходжень місцевих бюджетів. При цьому, надання державою податкових пільг, які зменшують доходи місцевих бюджетів, має супроводжуватися наданням додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію відповідних втрат доходів місцевих бюджетів (ст. 103 Бюджетного кодексу України).

Також виглядає незрозумілим підхід щодо встановлення вказаної пільги саме на конкретний період – «грудень 2020 року та січень – травень 2021 року», а не на період карантину, як це наразі передбачено чинними положеннями ПК.

Щодо змін до Розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування»

Головне управління не заперечує проти пропозиції нового п. 14⁵¹. розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування» щодо включення до страхового стажу періодів, за які не сплачувалися страхові внески, зокрема: з 1 по 31 грудня 2020 року, з 1 по 31 січня, з 1 по 28 лютого, з 1 по 31 березня, з 1 по 30 квітня та з 1 по 31 травня 2021 року для фізичних осіб – підприємців, які обрали спрощену систему оподаткування і належать до першої групи платників єдиного податку. Разом із тим, звертаємо увагу на необхідність визначення джерела відшкодування несплачених страхових внесків до Пенсійного фонду України з метою запобігання його подальшого розбалансування.

Щодо змін до розділу VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування» (далі у цьому пункті – Закон)

Зазначений вище розділ пропонується доповнити новим п. 9^{10.1}, в якому, зокрема, передбачено тимчасове, з 1 по 31 грудня 2020 року, з 1 по 31 січня, з 1 по 28 лютого, з 1 по 31 березня, з 1 по 30 квітня та з 1 по 31 травня 2021 року, звільнення фізичних осіб – підприємців, які обрали спрощену систему оподаткування і належать до першої групи платників єдиного податку (згідно з п. 291.4 ст. 291 ПК – це фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 1000000 гривень), від нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску у частині сум, що підлягають нарахуванню, обчисленню та сплаті такими особами за себе.

Звертаємо увагу, що надання соціальних послуг та виплата матеріального забезпечення застрахованим особам у разі настання страхового

випадку безпосередньо залежить від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. У зв'язку із цим, з метою забезпечення безперебійного та належного функціонування системи загальнообов'язкового державного соціального страхування у разі звільнення зазначених осіб від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування необхідно визначити джерело фінансування та забезпечити його сплату.

Щодо змін до Закону України «Про виконавче провадження»

Відповідно до оновлених ст.ст. 27, 39 Закону України «Про виконавче провадження» пропонується встановити додаткові підстави для закінчення виконавчого провадження та нестягнення виконавчого збору. Враховуючи, що йдеться про одноразовий захід, виглядає юридично некоректним вміщення відповідних норм в основному тексті вказаного Закону.

Зауваження загального характеру

1. Назва проекту не повною мірою відповідає його змісту. Зокрема, пропонувані у ньому зміни стосуються не лише соціальної підтримки платників податків на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, але й передбачають вміщення у ПК приписів, які не пов'язані з такою підтримкою та діятимуть на постійній основі.

2. Реалізація пропозицій проекту, на наш погляд, призведе до зміни показників державного та місцевих бюджетів. При цьому, до проекту, всупереч вимогам ст. 27 Бюджетного кодексу України та ст. 91 Регламенту Верховної Ради України, не надано належного фінансово-економічного обґрунтування (з відповідними розрахунками).

3. Враховуючи те, що за змістом відповідних положень Конституції України (ст. 116) та Закону України «Про Кабінет Міністрів України» забезпечення проведення фінансової, податкової політики належить до повноважень Кабінету Міністрів України, для прийняття виваженого рішення щодо пропозицій проекту доцільно отримати висновок Уряду.

4. Проект є похідним від проекту реєстр. № 4429, у зв'язку із чим рішення щодо нього має прийматися за результатами розгляду проекту реєстр. № 4429.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: І. Кругул, Є. Гришко, С. Бортнік, Н. Лаврухіна

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЙВНА

Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000733B42008E588D01

Дійсний до: 27.05.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/3-2020/223438 від 27.11.2020

275575